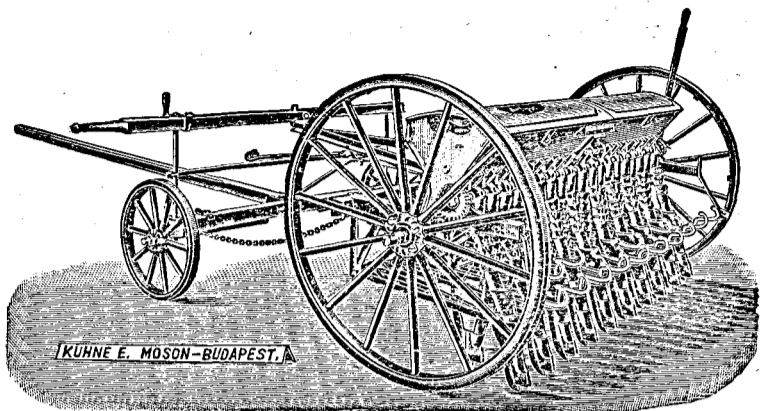

ERDÉLYI GAZDA

XLII. ÉVFOLYAM.

KÖLOZSVÁR, 1910. Január 30.

5. SZÁM

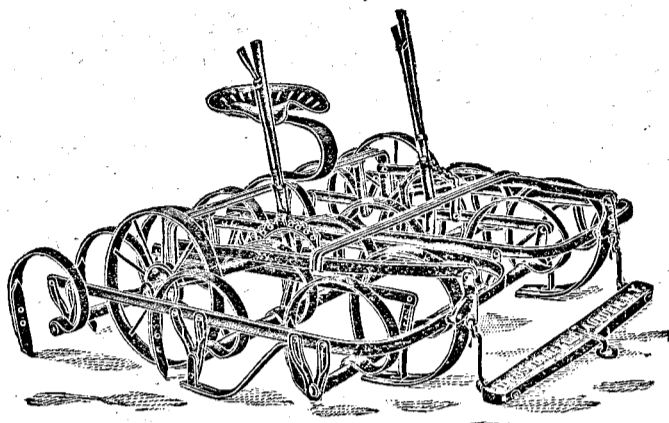
A tavaszi időnyre: mindennemű talajmivelőeszközöket, Campbell-tömörítőket, Osborne tárcsásboronákat, rugós-fogas porhanyítókat,

sorvetőgépeket, speciális répamagvetőgépeket, láncos trágyaszórógépeket, tejgazdasági cikkeket

elsőrendű kivitelben szállít: „Kühne“ mezőgazdasági gépgyár r.-t. Mosonban.

Főraktár: BUDAPEST, VI, Váci-körút 57/a.

2012

Fiókraktár: Debrecen és Temesvár.

Székely Gazdák Szövetkezete Marosvásárhelyt

Elsőrendű, megbízható minőségben szállít államilag ólomzárolt lucerna- és leheremagot, tavaszi búzát, koránérő és bőtermő vető-zabot, bükköny, baltacím, répa-mag stb. vetőmagvakat.

Mintazott ajánlattal készséggel szolgálunk.

2336

Fiókok:

Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy, Gyergyó-Ditró és Gyergyószentmiklós.

HUNGARIA GÉPGYÁR B. T.

DÉVA

2023

Gyárt és raktáron tart:

Mindennemű mezőgazdasági talajmégművelő és feldolgozó gépeket, Motoros és oszlopkeszétöket minden nagyságban, Stabli motorokat, benzín, szivósz, spiritusz és nyorsolaj üzemre, Takarmánykamra berendezéseket.

Kastélyok, gazdaságok és gyárak villamos világítási és oróátviteli berendezése. Daráló, örlő és fűreszmalnok tervezése és építése. Vízvezetkek és kutak. Hűtő-kamrák, jégkészítő tolepek berendezése. Különösen ajánlja modernül berendezett gyárát mindennemű gépek javítására.

Olcsó árak.

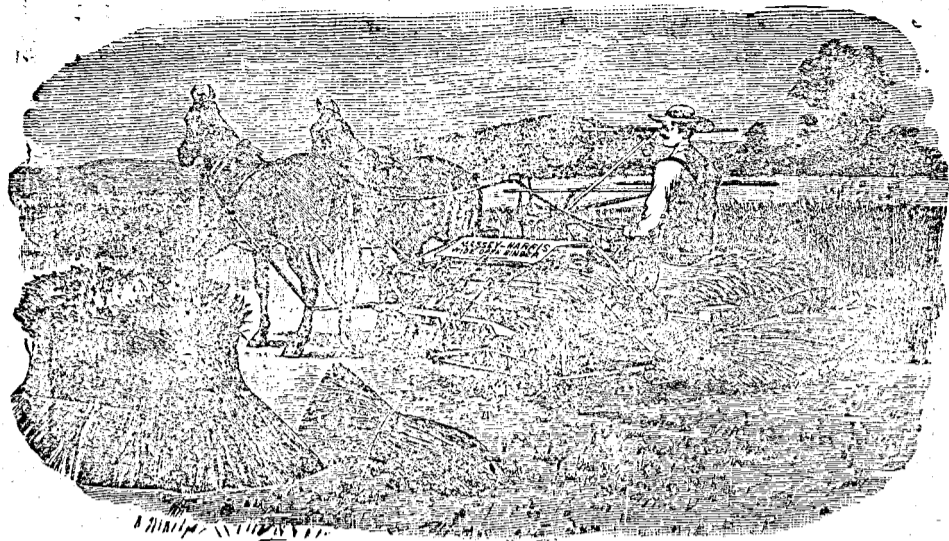
Gyors szállítás.

Kényelmes fizetési feltételek.

Fűrésznor és fahulladék generator motorok, a világ legolcsóbb üzemre.

Tejgazdaságok és sajtgyárak teljes berendezése.

Massey-Harris & Co. fűkaszaló és aratógépgyár.

== Toronto Észak Amerika. ==

A világ legmegbízhatóbb gyártmányai.

Árjegyzéket és árajánlatot kívánatra szívesen küld a

2379

Massey-Harris Co. részvénytársaság

BUDAPEST,

V. Alkotmány-u. 23.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Faross-utca 10. II em.

Alakult 1900.

Biztosítási alap	
Alapítványok a kormány hozzájárulá-	1.980.100 — K.
sával	1.255.767 35
Tartalékok	Összesen: 3.235.867 35
1901. évi fölösleg	90.349 — K.
1902. " " "	59.782 26
1903. " " "	109.331 73
1904. " " "	72.483 23
1905. " " "	61.730 60
1906. " " "	89.243 65
1907. " " "	41.877 32
1908. " " "	81.088 76

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módzatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

2008

Az igazgatóság.

Eladó birtok.

Szelnok-Doboka vármegye Ki-Jenő községben, a gr. Pejacevits és gr. Teleky György-féle 760 kat. hold kiterjedésű tagosított, tehermentes birtok, jó lakóház és jó karban levő gazdasági épületekkel, élő és holt leltárral

ELADÓ.

A birtok Nagy-Iklód és Válaszut—Bonchida vasuti állomások között, állami ut mentén a Szamos-völgyében fekszik.

Értekezhetni László József földbirtokos tulajdonossal, vagy László László országgyűlési képviselővel

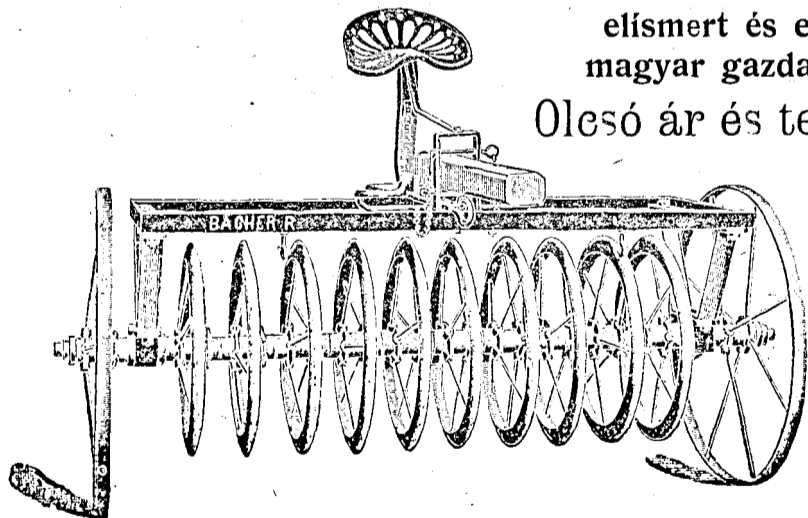
Budapest, Mecset-utca 12

2402

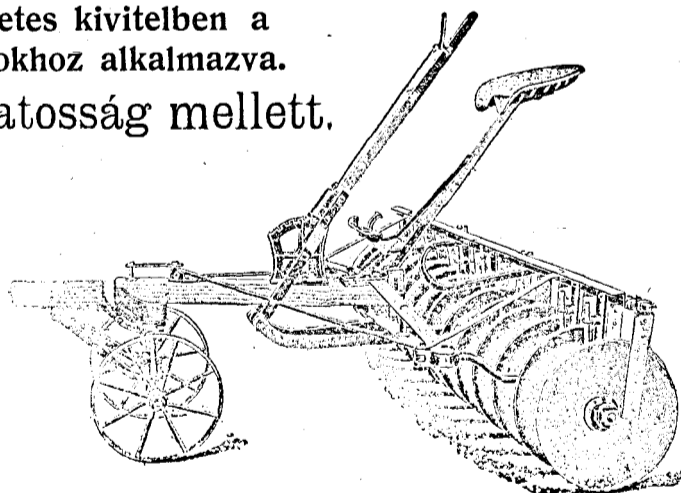
Campbell-rendszerű általajtömörítők Tárcsásboronák

elismert és egyedül tökéletes kivitelben a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazva.

Olesó ár és teljes szavatosság mellett.

Több ezer darab már működésben.

Nemkülönben **takarmánykikészítő-gépek**, mint:

2015

Szecska vágók, Répa vágók, Kukoricaszartépok, Daráló gépek a legtökéletesebb és a legjobb kivitelben.

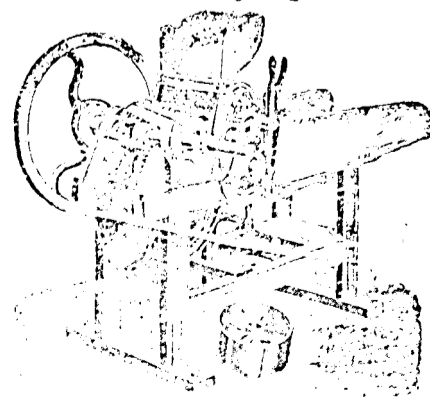
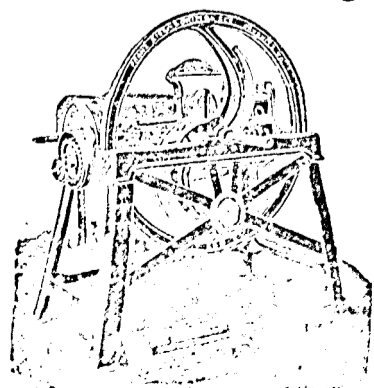
Bächer—Melichár

Magyarországi vezérképviselő:

== Szücs Zsigmond ==

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 68. szám.

Árjegyzékkel vagy árajánlattal készséggel szolgálunk.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATILIA-UTCA 10. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

**Kérjük az
előfizetéseket
megújítását!**

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Marhatenyésztésünk állapota. <i>Báró Kemény József.</i>	51
Kultúrnövényeink egyenlőtlen munkavégzésének problémája. <i>Dr. Irk Károly.</i> III.	52
A fa a mezőgazdaságba. <i>Horváth Béla.</i>	53
Egy közszégi legelőjavítási tervzet. <i>Biró János.</i> III.	54
Szántóföldi műtrágyázási kísérletek Medgyesen. <i>Jancsó Béla.</i>	55
Tárca:	52
Irodalmi szemle.	56
Kisebb szakközlemények.	56
Kormányintézkedések.	57
Vegyes közlemények.	57
Hirdetések.	

Marhatenyésztésünk állapota.

Irta: *Báró Kemény József.*

Szaklapokban, gazdasági értekezleteken folyton azt olvassuk és halljuk, hogy a kiterjedt állattenyésztés az, ami hivatva van a gazdaságban rózsás állapotokat teremteni; ezzel szemben azonban azt látjuk a praxisban és a statisztikában, hogy állatállományunk fogy, ezen fogyás egyedüli oka a rossz takarmány termő évek nem lehetnek; egészen más oka is van ennek t. i. a gazdák igen sok esetben kezdik belátni, hogy állattenyésztésükre alaposan ráfizetnek, mivel csak trágya-produkcióért tartani állatot, s tartani akkor is, mikor az előállított trágya többbe kerül, mint a mennyi használati értéke, ma már túl haladott dolog és káros. Ráfizet igen sok kis- és nagybirtokos azért, mivel az állattenyésztési irány rossz, s forszirozni olyant mi nem válik be, okvetlen káros. Lássuk is csak közelebbről, hogy is áll állattenyésztésünk itt Erdélyben.

Mikor ezelőtt nem tudom hány évvel, a kormány a kisbirtokosok állattenyésztését védő szárnyai alá vette, kiadatott a jelszó, hogy egyedül a tarka-marha-tenyésztés, kapcsolatosan tejszövetkezettel az, a mi boldogíthat, megindult tehát a tarka-marha import, ment ki a sok mil-

ió Austriába, s jött a boldogító pinzgau, simmenthali. Ezzel természetesen karöltve járt a magyar marha kipusztítása, mivel ez nem tejel, nem fejlődik gyorsan s a mi legfőbb hibája, hogy már meg van és régi aclimatisált fajta. Azzal, hogy ezt fejleszteni is lehet, azzal a nyugoti láztól elvakult al- és fő boldogítók nem sokat törődtek. S miután a tarka marha hivatalos terjesztői tudásukat Németországban szedték, hát a német viszonyokat a népet parasztot, a német tejelési átlagokat vették alapul, s kiszámították, hogy nemcsak az ország lesz tejjel s tejtermékekkel bőven ellátva, hanem kivitelünk is lesz, s e célból annak idején tárgyalások is folytak, ha jól tudom, a török kormányral, nehogy azon áldásba, mit maga körül a tarka-marha terjeszteni fog, bese fulladjon az őh nép! Ma már meglehetősen kialakult az állapot; értve ez alatt azt, hogy már tovább kiszorítani a magyar marhát nem lehet, de nehogy azért az osztrák sógor a rövidet huzza, most már a vasuti bakterek kapnak importot, s ha a jelek nem csalnak a bivaly ellen indul meg a hajsza, mi a »fehér farkbojt« körüli vitának egyes részeiből már is látható.

De lássuk csak, hogyan állunk a sok beimportált tejelő marhák által produkált tejjel? Összes városaink tej- és tejtermék hiányában szenvednek, Budapesten a hűtő házakban nagymennyiségű dán vaj van, kivitelünk 1908-ról 1909-re 12854 q. apadt (1908-ban 243689 q; 1909-ben 11514 q. volt kivitelünk Németországba; igaz, hogy ebben Ausztria is benne van). De hát hová lett a sok tarka marha teje?! Oda lett, hogy országos tejelési átlagunk 1000 liter! Mondjuk, hogy ezen neveléses átlagnak a még existáló magyar marha az oka, s mondjuk hogy a boldogító tarka ennek dupláját adja országos átlagban, bizony erre is ráfizet ennek előállítója! Nem ilyen átlagokkal boldogul a német, hol különben a legújabb kimutatás szerint már 150 haszonállatnélküli gazdaság is van, de persze közép- és nagybirtok, mivel ez már igazán nem való a parasztnak.

De hát mi az oka annak, hogy dacára az importoknak a tej szükség napról-napra érezhetőbbé lesz; egyik fő oka az, hogy annak idején mindennel számoltak a hivatalos állattenyésztők, csak eggyel nem t. i. *magával a néppel*; az a nép, mely évszázadokon át erős és

bizonyos fokig hustermelő állat neveléssel foglalkozott, az máról-holnapra tejtermelővé és tejelő állat nevelővé nem lesz és nem is lehet, annak mindig a test van szemé előtt, azt pedig tudják hogy a prima tejelő állat ritkán egyuttal korrekt állat is; ez legfőbb oka annak, hogy csütörtököt mondott az import, na meg klímánk sem az amit ezen állatok megszoktak, s úgy látszik az aklimatizálódás nem erős oldalak. Csütörtököt mondott bizony ez az aktivitás és idővel még jobban csütörtököt fog mondani Legjobb esetben népünk kezén ezek az ugy sem prima tejelő fajtákhoz tartozó tarka állatok átfognak alakulni teljesen hustermelőkké, nos hát ezért improtra szükség nem volt, mert erre ki van tenyésztve a magyar-erdélyi is. Sőt tovább megyek, a mi népünk kezelésében az a tarka-marha előbb-utóbb elfogja veszteni gyors fejlődését és elfog csenevésznedni, mind ez olyan helyeken, hol már régebben van ilyen marha paraszt kézen, jól látható. Ezen importokkal elértük azt, hogy itt-ott lehetetlennél lehetetlenebb korcsokat látunk. Elértük azt, hogy az ország tele van hüvely-huruttal, mi pedig azelőtt ismeretlen volt, elértük azt, hogy igás ökör alig kapható; az, hogy a hideg véreű pótolni fogja a magyar ökröt, az lári-fári beszéd, nem fogja az azt pótolni soha! Ha már okvetlen szükség volt a magyar erdélyi marhát más hasznosabb? modernebb? kulturfajtaival pótolni, akkor várni kellett volna legalább addig, míg a nép oda kultiválódik, hogy ezen kényesebb marhát tenyészteni képes legyen, s ha elérte ezt a fokot, akkor is még meg kellett volna gondolni, hogy ide való e a tarka-marha? Hiszen maga Dorner Béla, ki pedig tevékeny részt vett ezen tarka-marha akcióban, bevallja, hogy ezen akció nem sikerült a székelyföldön.

»A székelyföldre a tarka marha és Yorkshire sertés nem való, mivel ezek kulturállatok.« Ez legalább is az egyik ok. De klimatikus és legelőviszonyaink is mások, s ezért nem válnak be a nyugoti marhák az intelligens közép- és nagybirtokosnál sem mindennél, hiszen e lapban vallja be Csontos Miklós ur, hogy nála teljes csődöt mondott a nyugoti marha, s hány tenyésztő van, ki ezt nem vallja be. S hogy van az, mig székelyszenterzsébeti magyar-erdélyi tenyészetem a legjobbak közzé tartozik, addig itt Némethiben tarka tenyészetemmel nem tudok

MAGYAR

Gazdasági és kerti

MEZŐGAZDÁK

MAGYAR

SZÖVETKEZETE

legjobb beszerzési forrása

BUDAPEST, V., Alkotmány-u. 31.

boldogulni, pedig állítom, hogy a tarkákat itt jobban tartom, mint Szentersébeten a fehéreket. Itt gyakran van szerencsém az állatorvoshoz, ott soha. Itt a borju-elhullás némely évben borzasztó, ott csoda számba megy, ha egy borju elhull. Itt ellésnél napirenden van a rendtelenség, ott még boldogult atyám idejétől sem emlékszem egy esetre sem.

Végeredményben úgy állunk, hogy a régi acclimatizált magyar erdélyi fajt lehető legkisebb térre szorította a kormány, a tarka importok utódai meg degenerálódnak, lehet eleinte talán lassan, de annál rohamosabban idővel.

Karöltve járt a tarka-marha hódításaival a tejszövetkezetek létesítése. Arról tud az ember, hogy hány szövetkezet létesül x kor. államsegéllyel, de arról, hogy hány szűnik meg, mélységesen hallgat a krónika. Ezen szövetkezetek úgy tudom, átlagban 12-14 fillérrel fizetik a tejet, hogy a szövetkezetek hogyan jönnek ki, azt nem tudom és nem is kutatom, de kétszem, hogy ezzel az árral s mondjuk 2000 lit. átlaggal még a kistenyésztő is kijöhessen, hiszen 1 lit. tej előállítására 14-15 fillér között van közép- és nagybirtokon; a Németországban elfogadott Böhme féle kiszámításban, tiszta pénzübeli jövedelem 3000 liternél mutatkozik 16 fillér-értékesítésnél. Hogy a kistermelőnél hogyan áll a dolog, azt igen nehéz kimutatni dr. Kovács Jenő szerint a paraszt, nem kalkulál, hanem ha van jövedelme akkor eszik, ha nincs, akkor koplal. Hát ez nem számítási alap; de az biztos, hogy jövedelemre ő se igen tesz szert. Azt szokás mondani, hogy minden liter tej, mit a paraszt a szövetkezetbe beszállít, az neki tiszta jövedelem, mert eddig ezen tej elkallódott. Hát ez bármilyen tetszetős is hangzik, nem igaz, mivel a tejszövetkezeti paraszt elsősorban magától és családjától vonja meg a tejet, azután a borjutól, csak hogy mentől több tejet szállithasson, s az így nyert pénzt nem arra fordítja, hogy az elvont tejet pótolja úgy családjánál, mint a borjunál, s végeredményben mégis csak jobb volt az az állapot, mikor a borju jól lakott, a megmaradt tejet megitta a család; abból a borjuból hatalmas ökör lett, melyért szép pénzt kapott, na meg abból a jó tejen nőtt gyerekből is különb em-

ber lett, mint a milyen a sovány tejnek nevezett lőrén felnőttből lesz. Az, hogy nyugoti népeknél beváltak a szövetkezetek, itt nem számít; mivel ez is intelligencia kérdése.

Es sok igazság van abban a német mondásban, hogy hol a seperatort hallom bugni, ott jó marhát nem talállok.

A magyar-erdélyi marha kibirta azt, hogy szántson is, tejeljen is, borjut is neveljen s e mellett koplaljon, de hogy a tarka-marha ezt kibírja, az teljesen ki van zárva, annak a bőre ilyen viszonyok között hamar rudra kerül. Pedig a praxisban ezeket a kiscgazda marhájától megkivánja.

Előbb-utóbb ránk zudul a román- és szerb marha, hogy mi lesz akkor állattenyésztésünkkel, azt ma még csak a jó Isten tudja; mert a mivel hitegetik a gazdaközönséget, hogy t. i. Románia nem lesz képes kihasználni a kontingenst, ez ámitás, mivel Romániának meg lesz a kontingense, az biztos; vagy talán tréfából van 10 hűtőház berendezése naponta a 200 mm. fogyasztásra tervbe véve, ott nem szokás a pénzt dobálni! S az lesz a nyomoruságban a komikum, hogy éppen az agyon protegált nép fog az ő se ide, se oda tarka-marhájával a legnagyobb bajba kerülni, mivel a jó magyar ökörnek még beláthatatlan időig lesz ára, mivel ezt nem pótolja se Kőszeghi kaparója, sem pedig M. Laren ekéje, sem pedig a »dinye faru ló.«

Kulturnövényeink egyenlőtlen munkavégzésének problémája.

Irta: Dr. Irk Károly kir. s. vegyész

III.

Elosztva már most a felhasználható anyagtermés értékét, a talaj tápanyag fogyasztásának értékével, megkapjuk az »asszimilációs értéket« azt a viszonzszámot, hogy mily mértékben értékesítette a növény az elhasznált tápanyagokat. Ennek illusztrálására közlöm Strakoschnak a kulturnövényeinkre kiszámított táblázatából a ránk nézve is érdekesebbeket. (Lásd tábla)

Fenti számokból aztán érdekes következtetések folynak, melynek helyes felhasználásával a talaj kiméltése mellett emelhető a terméshozam is. A növényeknek physikai és che-

miai tulajdonságaira való belső befolyása vezet a vetésforgós gazdálkodásra, midőn az elővetés mintegy az utánna következőnek feltételeit készíti elő, harmoniára törekedvén ez által a növény igényei s a gazdasági kívánalmak között. E harmoniát Thaer az ő vetésforgójával (kapás-növény, tavaszi vetés. lóhere, őszi vetés, hüvelyesek, őszi vetés.) igyekezett elérni, midőn azonban a növények biológiai törvényeire való nagyobb súlyt helyezve, az elméletileg várt eredményeket nem érte el. Justus Liebig Thaerrel szemben — az ásványi műtrágyák behozatalával — a vetésforgó biológiai törvényei alól magát felszabadítva hitte, miért is eredménye, tekintettel a talaj physikai, chemiai s biológiai egyensúlyára, többet kedvezvén ez uton a gazdasági feltételeknek — szintén nem volt az ideálisan várt. Strakosch e két elmélet között látja a megfelelő utat — a vetésforgó alkalmazásában az »asszimilációs érték« fogalmának tekintetbe vételével. Közölt táblázatában pl. a Lolium perenne értéke 46, a Phleum pratense 68, vagyis ugyanazon talajtápanyag fogyasztás mellett 1½ szer annyi hasznos anyagot prrodukal az utóbbi az előbbivel szemben. A lóbab tápanyaga tartalma körülbelül 4-szerese a rozsnak, a sojababé pedig 7-szerese, a mi ismét — más mellékkörülmények tekintetbe vételével — a hüvelyesek nagyobb mértékben való termelésére serkent, miután rendkívül magas »asszimilációs értékek« eddigi mellőzésüket megmagyarázhatlanná teszi. (Németországban a hüvelyesek számára alig fordítják a szántóföld 3 5%-t stb.)

A burgonya áthasonítási tényezőjének értéke csak 149, a cukorrépájé sem nagy 257, de ez utóbbi felhasználható anyagának jóval magasabb ára miatt — nagyon rentabilis. Érdekes példája egyébként a cukorrépa — áthasonító tényezője — szemben a takmányrépával — a kitenyésztés nagy befolyásának a növény physiologiai munka végzésére. A gabona növények között a kukoricának a legnagyobb a munkaképessége, miért is Strakosch — Semler megfigyelései alapján — nagyobb mérvben való mivelését a burgonya helyett ajánlja. A rozs, buza, árpa és zab 100: 103: 124: 95 arányban viszonylanak egymáshoz, a mi viszont különö-

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TARCÁJA.

A kenyérsütésről.

Irta: Dr. Baintner Ferencz.

(Az országos középiskolai tanáregyesület kolozsvári körében tartott előadás.)

I.

A nagyvárosi élet élelmezési nehézségei nagyon megriktították ama háztartások számát, amelyek otthon készítik kenyereiket. A városi ember készen pénzért kapja a kenyeret, s így nem kell törődnie annak készítésével, csak pénzt tudjon szerezni, akkor van kenyere is. Nem is tudja azután, hogy miképen készül ez a mi legfontosabb élelmiszerünk. De a falusi ember ugyancsak tudja, milyen keserves munkát kell végeznie míg új kenyér kerül asztalára. Rendszerint októberben veti el azokat az apró magvakat, amelyek még ősszel kikelnek s a téli szünet után tavasszal tovább fejlődnek. Májusban, júniusban már hullámszik országszerte a zöld vetés, mely július elejére arany kalászszerű válik: ekkor kezd pendülni a kasza, sisegni a sarló, zakatolni az aratógép. A verejtékben fürdő munkáscsapatok pityamalattól, öreg estig fáradhatatlanul és jó kedvel gyűjtik az Isten áldását; csakhamar a gőzgépek bugását

halljuk az egész országban, s pár hét még s megjelenik az asztalon a miért annyit fáradt, annyit aggódott a gazda, a mely immár egy évre biztosítva van az új kenyér, melytől egy ország jóléte függ.

Helyesen nevezi a magyar nép a gabonát és elsősorban a buzát életnek, mert főleg ebből él; meg is becsüli, midőn középkori felfogással hiszi, hogy minden buzaszem egyik végén egy parányi medaillonban a Boldogságos Szűz képet viseli, ki a kisdéd Jézust tartja ölében.

Kenyeret mindenféle gabonából készítenek, sőt más lisztes magvakból is, de a legjobb kenyér mégis csak a buzakenyér.

A gabonaféléknek s közöttük a buzának tápláló erejét már az ősember öntudatlanul felismerte, midőn eleintén nyersen ette, utóbb hogy rághatóbbá és ízletesebbé tegye megpörkölte. Minthogy megrágása még így is nagy fáradsággal járt később kövek között, mozsarakban megzuzta. Ekkor már csak egy lépés volt a gabonadarának megfőzéséig, a tészta készítéséig, s ettől a régi Föníciaiak hamuban sült pogácsájáig, melyet parázs között megtűzesített sima kővön forró hamuval betakarva sütöttek. Ilyen volt valószínűleg a magyar népmesék hamuba sült pogácsája is. Mózes már különbséget tesz kovásztalan és kovászos kenyér között, sőt süttöt, péket is említ. A görögök és rómaiak kezdet-

ben pörkölt gabonából mozsárban tört darával éltek, utóbb buzalisztból méz és olajból mézeskalácsfélét sütöttek, peracet, fonatosokat, kiflit készítettek. A XVI-ik században a pékség már nagyon jövedelmező üzlet volt s egyes városokban hatósági felügyelet alatt állott. Prágában 1688 ban még ott lógott a hidon a pékfürösztő kosár, melybe a megszábot sulyunál könnyebb kenyeret készítő péket zárták és pár másodpercre víz alá merítették. Még most is híres jó kenyéréről Ulm, Manheim. De sehol olyan jó és szép kenyeret nem készítenek, mint Magyarországon s a »Kis Tükör« szerint »Miskolcz, Debreczen, Komárom süssön cipót mind a három« e tekintetben a leghíresebbek.

Sajnos a szertelen üzérkedés miatt a közfogyasztásra szánt kenyér a szegényebb néposztályoknak ezen legfontosabb és nélkülözhetetlen élelmicikke, minőségileg nagyon megváltozott. A kenyér hamisítás és egyéb visszaélés napirenden vannak s a mellett a kenyér ára folytonosan emelkedik. Ez okok indították Budapest főváros törvényhatóságát is arra, hogy 25,000 kgr. kenyér előállítására alkalmas községi kenyérgyárat létesítsen, mely üzemét 1909. augusztus havában kezdte meg. Rendeltetése elsősorban az, hogy egészséges versenyt támaszson, s ezzel a pékséget arra kényszerítse, hogy hasonló jó minőségű kenyeret készítsenek; má-

A kultúrnövény neve	Egy közép- termés ad hektáronként kilogrammban	Egy közép- termésben van hektáronként				Terméshozam érték márkában kifejezve	Egy hektár terü- letről el lett vonva				Tápanyag fogyas- tási érték márkában	Asszimilációs érték	Az asszimil. ért. redukál- va rozsra (Rozs = 100)	A termés-hozam hektá- ronkénti főbb értéke a fogyasztási kiadásnál márkában kifejezve
		Keményítő érték		Emészthető fehérje			K ₂ O	P ₂ O ₅	phos- phor- sav	N				
		egyenként	összesen	egyenként	összesen									
		kilogramm	kilogramm	kilogramm	kilogramm									
Rozs (Secale cereale L.)	2100 magot 5000 szalmát 300 polyvát	1497.0 530.0 66.0	2093.0	182.7 2.0 2.1	186.8	347	56.74	32.08	62.70	94. —	3.7	100	253. —	
Buza (Triticum vulgare L.)	3000 magot 4000 szalmát 450 polyvát	2139.0 436.0 109.0	2684.0	270.0 — 4.05	274.05	449	44.60	34.41	84.84	121. —	3.8	103	328. —	
Árpa (Hordeum vulgare L.)	(250) magot 3000 szalmát 500 kalászt	1800.0 570.0 122.5	2492.5	152.5 1.8 2.5	156.8	426	48.63	26.70	59.20	92. —	4.6	124	334. —	
Zab (Avena sativa L.)	2400 magot 3600 szalmát 350 polyvát	1432.8 612.0 100.1	2144.9	172.8 3.6 4.9	181.3	355	76.93	27.08	67.52	103. —	3.5	95	252. —	
Kukorica (Zea Mays L.)	4500 szemet 6500 szalmát 1500 csutkát	3677.5 1319.5 316.5	5303.5	297.0 84.5 18.0	399.5	1240	127. —	50.05	106.50	165. —	7.4	211	1075	
Lóbab (Vicia Faba L.)	3400 magot 3200 szalmát 900 hüvelyt	2264.4 614.4 196.2	3075.0	656.2 102.4 3.6	762.2	560	137.80	52.58	—	39	24.3	387	521. —	
Soja bab (Soja Hispida Mönch)	2800 magot 700 szalmát	2349.2 1134.0	3483.2	733.6 210.0	943.6	643	70.49	50.32	—	26	24.7	668	617. —	
Rizs (Oryza sativa L.)	3000 magot 3000 szalmát 500 polyvát	2460.0 405.0 125.0	2990.0	165.0 36.0 0.5	201.5	490	31.54	18.28	29.44	46. —	10.6	286	444	
Burgonya (Solanum tuberum L.)	25000 gumó 3000 levél	4750.0 759.0	5509.0	25.8 27.0	52.0	868	154.8	44.47	96.10	156. —	5.5	149	712	
Cukorrépa (Beta vulgaris L.)	35000 répa 7000 levél	5530.0 2254.0	7784.0	105.0 98.0	203.0	1241	160.16	35.21	77. —	131. —	9.5	257	1110	
Takarmányrépa (Beta vulgaris L.)	50000 répa 13000 levél	3150.0 689.0	3839.0	50.0 130.0	180.0	620	295.61	51.35	129. —	223. —	2.8	76	397	
Vörös lóher (Trifolium pratense L.)	28000 zöld	—	2716.0	—	476.0	475	121.52	36.40	—	31.9	14.9	403	443.10	
Lucerna (Medicago sativa L.)	32000 zöld	—	2912.0	—	544.0	512	144.64	52.12	—	40.42	12.6	340	503.58	
Repce (Brassica Napus oleifera L.)	2400 magot 5000 szalmát 1700 becő	3127.2 760.0 215.9	4103.1	331.2 35.0 18.7	384.0	682	95.50	58.34	113.76	171. —	3.9	105	511. —	
Timothee fű (Phleum pratense)	26000 zöld	—	3640.0	—	260.0	599	202.80	69.0	155.0	243. —	2.5	68	356. —	

sen az árának a zabbal szemben való előnyét mutatja. Vagyis már ez a pár felsorolt adat erős bizonyosága annak, hogy a nap sugárzó melegének felhasználásával mai vetésforgóink még elég teret nyitnak az áthasonító tényező befolyására és hogy nem változhatatlanul megadott az a viszony, melyben kulturált növényeinket termeljük. Vagyis növényeinknek a vetésforgónál tekintetbe vett egyenlőtlen munkavégzése lehetségessé teszi a termés productio hatalmas emelkedését minden költségtöbblettel, az értékes talajtöke minden nagyobb igénybevétel nélkül.

Ennek illusztrálására Strakosch munkájában egy számítást közöl egy a Németország gazdasági, klimatologiai s topographiai helyzetével bíró képzett államra nézve, melyben — a jelenlegi viszonyok szerint — minden 1 márka értékű elfogyasztott talaj tápanyagra 3.87 márka physiologiailag használható anyag terem, s kimutatja, hogy az általa felvett hypothetikus államban — az áthasonító tényező helyes felhasználásával minden egyes márka elhasznált tápanyag 5.72 márka physiologiailag használható anyagot fog létrehozni, mi az egész terület physiologiai hasznóértékét 46% val fogja

sodszor, hogy a kenyér árának alakulására eredményesen hasson, vagyis hogy az a gabona és lisztárakkal és a termelési viszonyokkal arányban álljon Harmadsorban rendeltetése a kenyérgyárnak, hogy rendkívüli drágaság, éhínség idején módjában legyen a fővárosnak a kenyérgyár után, mérsékeltáru vagy éppen ingyen kenyeret az erre rászorult közönség rendelkezésére bocsájtani.

A kenyérsütésnek sokféle módja van, de mielőtt abba mélyebben beleereszkednénk alapítsuk meg, hogy mi az a kenyér és miért alkalmas az ember táplálására, mert csak így érthetjük meg a kenyérsütés célját és egyes munkálatait. A gabonafélék lisztjéből vízzel és kelesztéssel készített és megsütött tésztát kenyérnek mondjuk. A gabonafélék magvai és így a kenyér mindazon anyagokat tartalmazzák, melyek az ember és az állat testének táplálására szükségesek. Az élő szervezet külső és belső mozgásai, testünk elvesztett hőjének pótlása energiát fogyasztanak, melyet táplálkozással pótolunk. A megevert anyagok ugyanis a bélcsőben az emésztés által felszívhatóká lesznek, a felszívódást külön e célra szolgáló szervek végzik, melyek a felszívott anyagokat a vérnek adják át. A vért a lüktető szív a vér- edényrendszerben eljuttatja a testben mindenütt a hol arra szükség van. Így jut el a táp-

anyagoknak egy része a szöveteket felépítő sejtekbe, alakul át a test szerveivé. A másik rész szintén nem marad változatlanul, hanem egyszerűbb vegyületekké alakul, s a lélegző szervek útján a vérbe juttatott oxigén segítségével lassankint elég. A felbomlás és égés termékeit e célra szolgáló szervek távolítják el a testből. Mialatt a táplálék felszívott alkotórészei így szétesnek, energia szabadul fel s ez szolgál az állati meleg munka és erőnyilvánulásokra.

Ezen anyag forgalom illetve az élet fenntartására tehát olyan anyagokat kell a szervezetbe vinni a melyek a felbontottak pótlására alkalmasak. Az embernek e célból fehérjékből, zsírból, szénhidrátokból, sókból és vízből álló táplálékokra illetve olyan anyagokra van szüksége, melyek ezeket a tápanyagokat elegendő mennyiségben kellő arányban és olyan állapotban tartalmazták hogy azt emésztő szerveinek segítségével megemésztani, felszívni, a vérbe juttatni legyen képes.

Csak a tej olyan tökéletes táplálék, mely legalább az élet első évében az emberi szervezet táplálékszükségletét teljesen kielégíteni képes. Később midőn több munkát végez és több meleget fejleszt a szervezet, nem bírjuk táplálékszükségletünket tisztán tejjel kielégíteni, mivel e célra legalább 5 liter tehéntejet kellene a fel-

emelni, mely pénzértékben több mint 3 milliard márkának felel meg.

Bármily ellentmondásokra is adjon Strakosch theoriája az élettani hasznóérték s a piaci érték közt fennálló jelenlegi különbségek miatt — okot, s bár ha jelenlegi kulturállapotaink miatt csak részleteiben is lesz megvalósítható — annyit el kell ismernünk, hogy a termés érték megálapítását rationalisabb alapokra fektetve a célhoz közelebb hozott, már pedig azaz ember — modja Dean Swift — ki egy szem gabona, vagy egy szál fű helyett ugyanazon területen kettőt termel, nagy jóltevője országának.

(Vége.)

A fa a mezőgazdaságban.

Mily gyakran van alkalom hallani a jogos panaszt: gyöngye volt a buza, kevés a takarmány, alacsonyok az állatarak, a gazda csak tengődik, él egyik napról a másikra, a jövedelem csak ép arra elegendő, hogy meglegyen fizetve az adó, kilegyenek elégitve a házi szükségletek; a szerzésre, eltevésre, megtakarításra még csak gondolni is alig lehet. S mi türes tagadás, ez sok esetben kegyetlenül igaz. A kis- és közép-birtokos osztály küzd, fárad s egy gondterhes élet eredménye micsoda? A föld lassankint keleti bevándorlók kezeibe szivárog.

Számos oka van ennek: munkásviszonyok, hitel, piac, de még sokszor az élehetlenség, a körülmények figyelmen kívül hagyása. Főleg a kisgazdák körében tapasztalható az a szivós konzervativizmus, amely az öreg szülőstől látott művelési módot tartja egyedül helyesnek, s attól eltérteni gyakran nehéz feladat. Pedig ma a gazdasági viszonyok parancsolólag írják a gazdának, elő mely irányt kövessen s a mostani fogyasztás és kereslet oly cikkek termelését is teszi erősen haszonhajtóvá, amelyek ezelőtt kellő figyelemben nem részesültek.

Nagy igazság az, hogy a temőföld nálunk nincs kellőleg kihasználva. Nem akar ez utalás lenni arra, hogy külterjesebb rendszerünk folytán a földek nálunk kevesebb hozamot mutatnak fel, mint pl. a németországiak, hanem arra, hogy oly sok terület parlagon hever, avagy alig hajt tulajdonosának számba-

nőtt embernek naponta elfogyasztania. A tejen kívül a bus, tojás, a gabonafélék magvai tartalmaznak megfelelő tápanyagokat, melyek azonban csak egymással keverve szolgáltatnak alkalmas táplálékot. Azonkívül ezeket az u. n. élelmiszereket még ételekké kell készíteni, mert ezáltal ízletesebbé, emészthetőbbé válnak; a főzés, sütés lazítólag hat, a tápanyagokat az emésztőszervek részére hozzáférhetőbbé teszi, a felszívódást elősegíti. És ez igen fontos, mert a tápláléknak, csak az emészthető és felszívott része szolgál az életfenntartásra, az emészthetetlen rész ebből a szempontból teljesen értéktelen. A főzés és sütés azonkívül fertőtleníti is hat az élelmiszereken lévő ártalmas szervezeteket elpusztítja. Valamely táplálék értékét tehát, nemcsak annak összetétele, hanem első-sorban emészthetősége szabja meg.

Az ember szervezete például nincsen úgy berendezve, hogy a buzában lévő farostszerű anyagokat megemészsze, azért ezeket el kell távolítani mert emészthetetlenek. Megőröljük tehát a buzát és emészthetetlen részét a korpát állatainknak adjuk takarmányul, a kőről-zők gyomra sokkal jobban boldogul vele hussá, zsírrá változtatja, ilyen állapotban azután az ember gyomra is megemészt.

(Folyt. köv.)

vehető jövedelmet, amit pedig csekély fáradtsággal termékeny teréletté lehetne alakítani. Nem kell a földeket mind feltörni, nem kell beléjük buzát, kukoricát vetni. hoz az más módon is magas kamatot.

Itt van a fásítás kérdése. Akkor, a midőn a földmívelésügyi miniszterium tekintélyes jutalomba részesíti az ezen téren eredményt fölműtató testületeket és egyeseket, amidőn a faültetésből pár év alatt már haszon származik. önként felmerül a kérdés, mért oly lanyha hát ez a mozgalom, hogy az érdeklődést mesterséges eszközökkel kell ébrentartani. Mindenki elismeri a fa közvetlen és közvetett hasznát s előnyeit, már a bácskai tanyás is körülszegi szállását akáccal, s mégis oly kevés történik. Oly sokat lehetne és kellene még e téren tenni, ami nemcsak a birtokos helyzetét javítaná, de a munkást is jobb, állandóbb keresethez juttatná.

A miniszterium valóban elismerést érdemlő módon igyekszik a fásítás iránti kedvet fokozni. Törvény nem csak rendeli a fásítás eszközését, hanem azt minden nagyobb áldozat nélkül a gazdáknak lehetővé teszi. Kopár, terméketlen területeknek (amilyeneket pedig itt Erdélyben, sajnos, sokat latni) a beültetésére az állam ingyen bocsájt a kérelmezők részére bármily mennyiségű és minőségű csemetét, csak a mérsékelt szállítási díjakat kell megfizetni. A folyamódványok az illetékes erdőfelügyelőségek útján a földmívelésügyi miniszteriumhoz címezve adandók be.

Hogy mennyivel több hasznot hoz egy tizholdas beerdősített terület, mint egy ötven holdas silány juhlegelő, nem szükséges külön kiemelni, már azért se, mert azt a tiz holdat idővel legeltetni lehet. Ma egy tiz méteres vastagabb egyenes hengeres tölgyfaderékért 20—25 k-t biztosan meg lehet kapni s az ágot kocsiderékként 4—5 k-jával árulják a városban. Ugy magán-, mint közgazdaságilag óriási fontossága van a fának s ahol ültetésre alkalmas helyek s viszonyok kínálkoznak, (s vajjon hol nincs ezen eset?) ott vétek azt elhanyagolni.

De nemcsak hegyek oldalán létesítendő erdőkről van szó, de mily terjedelmes területek fekszenek kihasználatlanul folyók, patakok mentén, szakadékos, gödrös, eke alá nem való helyeken, utak hosszában. A kevésbé értékes közönséges csigolya- és csöreges fűzek helyét a nemes-, kosárkötő fűzek, kőrisfák válthatják föl, mely utóbbit szerszámának gyárosok, kereskedők, bognárok mindig a legmagasabb áron vesznek meg. A tövises, haszontalan kőkény és galagonya helyére kerülhet a juhar, szil, bükk, tölgy. Vagy ha valaki a területét gyorsabban akarja hasznosítani, az ültessen akácot, amely 20—25 év alatt teljesen kifejlődve, vágásra kerülhet. Nedves talajon kívül mindenütt meg-

él és növedéke nagy. A kókai uradalomban több száz hold van akáccal beültetve s az uradalomnak évenként 2000 k-n felüli jövedelme van oly területről, amelynek holdján azelőtt alig tudott 2—3 birka megélni.

Szélesebb utak szegélyezésére is az akác s a vadgesztenye igen alkalmas s a beárnyékolás folytán a tábla kertületén a növények növekedésének hátramaradásából nem származik annyi kár, mint amennyi hasznot a fa nyújt. A birtok, mely szép fasorokkal rendelkezik (gr. Zselénski féle uradalmak) már a szemre is előnyösebb benyomást tesz, mint a sivár mezőségi hatások; s azonkívül ezáltal a birtok állagának értéke is növekszik. Célszerű volna az utszéli birtokosokat kötelezni, hogy országutak és nyilvános közlekedési utak mellé minden 8—10 m-re a talajviszonyoknak megfelelő fanemet ültessenek, azokat ápolják s a kiveszőket helyettesítsék.

Elhagyott anyaggyödrök, agyag és homokbányák, vízmosásos szakadékok a fának mind alkalmas tenyészhelyei s azoknak egyedül lehetséges hasznosítási módjai.

Mily óriási sok, most üresen álló területet lehetne faültetés által termelésbe vonni, értékét emelni s idővel nagy tökévé növelni.

Forster Géza törvényi intézkedésekkel óhajtotta annak idején a célt elérni. Ez igen üdvös eszme, de ilyenértelmű gyakorlati megvalósítása a távol jövő kétséges kérdése s valószínűleg örökre csak pium desiderium marad, mert hisz a törvényhozás nyugodt munkálkodását az óriási fontosságú kérdések kapcsán előálló szakadatlan válságok illuzoriussá teszik. Itt igen üdvös és eredményes működési tere nyílik a gazdasági egyleteknek, kirendeltségeknek, amelyek a népies előadások alkalmával eredménydus munkát végezhetnek.

Horváth Béla.

Egy községi legelőjavítási tervezet.

(Az 1908. XLIII. t. c. alkalmazásáról).

Összeállította: *Biró János* ker. erdőfelügyelő.

IV

A fogasolás kora tavasszal akkor fogantósítandó, a mikor hóolvadás után a talaj már annyira megszikkadt, hogy azon járni lehet. Ha a legelő már igen kizöldült, ne fogasoljunk; száraz időben pedig egyáltalán nem kell fogasolni, mert akkor annak alig van valamelyes haszna, miután a borona fogai a száraz és kemény talajba nem hatolnak be eléggé mélyen. Az erősen mohás legelőt ősszel is lehet megfogasolni, mert annak a kifagyás csak használ, a jó legelőnek azonban nagyon is árt.

A szóban forgó legelőn ezidőszerint legszükségesebb a — különösen az itatók körül,

is másutt is levő — kisebb-nagyobb tisztások megfogasolása, mert a marha azokat járta leg többet s azért leginkább ezeknek a talaja van összetapodva és a legtöbb trágyalepény is ott van.

Az 1910. év tavaszán tehát ezen tisztásokból és a mellettük elterülő gyéren bokros de kitakarítandó területekből lesz legalább is 25 hold a miniszteri kirendeltség által kiadandó lánchoronával alaposan megfogasolandó.

6. Gyomnövények irtása.

Azért, hogy a csordák a pásztorok lustasága és a birtokossági előjáróság hanyagsága folytán állandóan az itatók körül delelnék, a tultrágyázás miatt a legelő ezeken a helyeken kezd elgyomosodni, sőt a Kisó mező kutja mellett, a hol a csorda állítólag már tíz évnél tovább ugyanazon egy helyen delel, néhány holnyi terület már teljesen elgazosodott és hasznavehetetlenné vált.

Az ott megtelepedett évelő gyomnövények kipusztítása végett szükséges azokat 2—3 éven át, évenként kétszer és pedig június hó végén és augusztus hó közepén lekaszálni, hogy a nedvek a gyökerekben megrökönyödjenek és azok lassan kipusztuljanak.

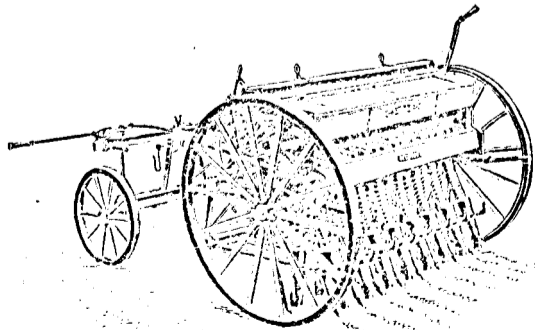
A terület felszántása és fűmagkeveréssel való bevetése sokkal költségesebb eljárás és a mellett azt legalább egy éven tilalmazni is kellene, a mi ott az itató mellett bajos dolog volna.

7. Vízmosáskötés.

A vízmosásos árkok megkötését a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t. c. 13. §-a rendeli el. Ennek értelmében a községi előjáróságnak kötelessége a községi határon levő vízmosásos árkokat a járási főszolgabírónak bejelenteni, aki aztán az árkok megkötése iránt hatóságilag intézkedik.

A legelőn levő vízmosásos árkokat, azonban nemcsak azért kell megkötni, mert azt a törvény elrendeli, hanem azért is, mert azok a legelő talajában és alattuk elterülő mezőgazdasági földeken és belsőségeken évenként nagy károkat okoznak, folytonos terjeszkedésük által jelentékeny mértékben akadályozzák az állatok járását-keelését, tehát a legeltetés szabad gyakorlását és ezeken kívül az állatok testi épségét is nagyon veszélyeztetik.

Mivel pedig a legelőn levő tövisbokrok a vízmosások megkötésénél igen jól és célszerűen felhasználhatók és tekintettel arra, hogy a legelőtulajdonos volt urbéres közbirtokosságnak erdeje *nincsen* s illeive a vízmosáskötéshez másféle faanyaggal nem rendelkezik: ezért a birtokosság jól felfogott anyagi érdekében is nagyon kívánatos, hogy ezen — a törvény által amúgy is elrendelt — munka,

Szab. „Rekord II.” sorvetőgép

Losonci gyártmány.

Sorba vet — sorba trágyáz!

Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A Magyar Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége
Budapest, V., Váci-körút 32. szám.

a legelőjavítás céljából eszközöndő bokor-irtással kapcsolatban fogatosították, nehogy aztán a bokrok kivágása és elégetése után, a birtokosságnak a vízmosáskötéshez szükséges összes faanyagot drága pénzen keljen megszerzenie.

Az 1910. évre előíratik: a) a kitakarítandó 50 holdnyi területen levő kisebb talajszőrülések; b) a Venice árka és c) a felhajtó marhacsapás melletti árok megkötése.

a) A kitakarítandó területen levő kezdődő vízmosások, jelentéktelenebb szakadások és más kisebb talajszőrülések a levágott tövisbokrokkal betöltve, azokat erősen le kell taposni, kampós cövekekkel jól leszorítani és a martokról lekapált földdel megfelelően betakarni, számitással arra, hogy a bokrok még megrokkanni fognak s illetve a föld be fog sülyedni. Ezen telkesítés folytán keletkezett csupasz foltok aztán, miként a 4. pont alatt már említett, szeptember hó elején, a mikor a talaj már megülepedett, vasgereblyével megmunkálандók és fü- és heremaggal beszórандók.

b) a Venice árka, melynek hossza mintegy 100 m., szélessége 2—4 m., mélysége 2—3 m., mivel épen a marhajárásnak esik útjába s azért nehezen kerülhető, szintén bokrokkal lesz betöltendő és a martokról lekapált föle behányása által lehetőleg teknősítendő s aztán, ha a föld megrokkant és megülepedett, 1911. évben be fog gyepesíttetni.

Hogy azonban a víz a bokrokat a földdel együtt az árokból ki ne mossa, a bokrok behányása előtt — az árok fejtől kezdve lefelé haladva, — az árkon keresztül minden 5—6 lépésnyi távolságban egy rend karvastagságú karót kell egymástól 50—60 cm-nyi távolságban jól erősen beverni (különösen az árok fenekén), a bokrokkal valamennyire befonni és aztán a karosorok, illetve kertelések közé egy rend bokrot kell behányani, azokat az árok fenekére jól letaposni és ahol szükséges, kampós cövekkel leszorítani és földdel lenyomni. Ezután rendről-rendre és mindig jól letaposva és lenyomva, annyi bokrot kell az árokba hányani, hogy szinte megteljen s aztán a martokról lekapált földdel jól, vastagon kell betakarni. Ennél a munkánál az a fontos, miszerint az első rend bokor jól legyen az árok fenekére leszorítva, hogy a víz ne a bokrok alatt folyjon el és az árok fenekét tovább is mélyítse, hanem a bokrok között szűrődjék át és a hordalékot azok között lerakva, az árkot betöltse. Hogy egy nagyobb záporosó a friss földmunkában esetleg ne okozzon nagyobb kárt, kívánatos az ezen árokban rendszeren lefolyó vizet az árokfejénél levezetni, s illetve, mint mondani szokás, félrecsapni, legalább 1—2 évre, amíg az összehányt bokor és föld megülepedik. Egyébként az árok helye az 1911. évben, a mikor a nyers földet az első téli fagy már megdolgozta, be fog gyepesíttetni.

c) A felhajtó marhacsapás melletti árok hossza mintegy 150 m., szélessége 5—10 m., mélysége 3—5 m. Ennek az ároknak a megkötése nagyon sürgős, mert igen omlásos és a felhajtó marhacsapást és az abból a legelő alatt nyugatra elágazó dűlőutat már annyira megközelítette, hogy azokon a közlekedés kivált esős időben igen veszélyes. Első dolog itt a vízelvezetés, ami könnyen fogatosítható, mert a víznek meg van a régi medre.

Az árok felső része, amely a marhacsapás irányában igen beesik, de szerencsére még nincsen nagyon kimosva, a fennebb b) pont alatt leírt módon töltendő be bokrokkal és földdel s illetve lehetőleg teknősítendő.

A főárok alsó részét, a fennebb említett dűlőút alatt nyugatról beléjészakadó mellék árokkal együtt, dacára annak, hogy ezek mélysége igen jelentékeny és igen sok tövisbokor fog beléjük férni, a fennforgó körülmények között mégis legcélszerűbb lesz a lehetőség kitölteni. Ez itt azért kívánatos, mert a rendszeren alkalmazni szokott fenékgátak csak az árok további kimélyülését akadályozzák meg, de az árok feltöltése csak nagyon lassan történik és sok évig eltarthat. Azonkívül a majdnem falszerű árokmartokat nem lehet a jelen esetben annyira lejtősíteni, hogy azokat akác-fával beültetni lehessen, mert ezáltal az árok igen kiszélesednék, ami tekintettel arra, hogy annak egyik ága máris igen közel van a felhajtó csapáshoz, a másik meg közvetlenül a dűlőút alatt van, ezen esetben nem lehetséges.

Ezen árok betöltésénél igen-igen nagy gond fordítandó arra, hogy különösen a beléjehányt első rend tövisbokor az árok fenekére nagyon jól letaposassék és kampós cövekekkel, meg földdel jól leszoríttassék. Ugyanerre kell a többi rend bokor behányásánál is ügyelni. Mivel azonban az árok mély és ennél fogva az azon keresztül 5—6 lépésnyi sorokban bevert cövekek néhány rend bokor és föld behányása után el fognak tűnni, a tovább behányandó bokrok megerősítése pedig szintén szükséges; ennél fogva a már betemetett cövek sorok fölé és pedig azok közé, egy második rend cöveksort kell leverni és pedig jóval mélyebbre mint az első rendet. Sőt valószínűleg szükséges lesz a második rend sorközei fölé még egy harmadik rend cöveket is beverni.

Holdankin csak 25 szekér trágyát és azt kihordással együtt szekerenként csak 3 koronával számitva, ez káholdankint 75. kor., évenként pedig legkevesebb 1125—1500 korona kár. De bizonyára még nagyobb évenként az a kár, a mi a birtokosságra abból háramlik, hogy a legelőre nem tud annyi marhát felhajtani, mintha az mindenütt jó trágyaerőben lenne s hogy a felhajtott marhák a legelőn eddigelé csak tengődtek

(Vége köv.)

Szántóföldi műtrágyázási kísérletek Medgyesen.

Magyaróvár, 1909. dec. 20.

Az »Erdélyi Gazda« mult évi 38. számában ismertettem a medgyési gazdasági iskola gazdaságában az 1908 évben végzett műtrágyázási kísérleteket és azok eredményét, jelenleg multkori közleményemnek kiegészítése képen az 1909. évi kísérletekről óhajtok néhány szóban megemlékezni.

Nem szándékozom hosszasan szólni a kísérletek beállításáról és végrehajtásáról, annál kevésbbé, mivel említett közleményemben ezeket már részletesen ismertettem, csak a kísérletek tervezetét, a kísérletek eredményét fogom tárgyalni.

A műtrágyázási kísérletek 1909-ben burgonya, zab, árpa és őszi búzával hajtottak végre. A burgonya és zab kísérlet tervezete egyforma, az 1908 évivel megegyező volt, ugyanis

- az 1. parcella trágyázatlan maradt
- a 2. » 50 kg. szuperfoszfátot
- a 3. » 50 » » + 20 kg. chilisalétromot
- és a 4. parcella 50 kg. szuperfoszfátot + 20 kg. chilisalétromot + 20 kg. 40%-os kálisót kapott.

Az árpa műtrágyázási kísérlet tervezete ettől eltért, mivel 1908-ban azt tapasztaltuk, hogy a chilisalétrom igen jó hatással volt az árpára, míg a káli egyáltalában semmi eredménnyel sem járt, s emiatt a gazdasági iskola igazgatósága az egymagában adott chilisalétromot is kiakarta próbálni, mivel nem sórárpáról — melynek minőségére az ily nagymennyiségben és egyedül adott chilisalétrom hátrányos — hanem takarmányárpáról volt szó.

A tervezet tehát a következőképen állított össze:

- 1. parcella trágyázatlan
- 2. » 50 kg szuperfoszfát
- 3. » 20 » chilisalétrom
- 4. » 50 kg szuperfoszfát + 20 kg. chilisalétrom.

A búzával végzett kísérlet tulajdonképen csak felültrágyázási kísérlet volt, amennyiben csak chilisalétromot és azt is csak tavasszal kapott a trágyázott parcella és pedig kat. holdankint 100 kg-ot.

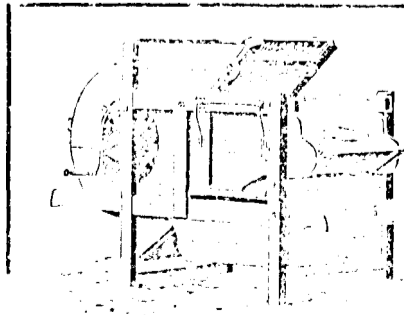
A három első kísérletnél az egyes parcellák nagysága 400—400 m²-ől volt, a fentebb feltüntetett trágyamennyiségek is ily területre vonatkoznak.

Az egyes parcellákon elért termésmennyiségeket kat holdra átszámitva az I. számú kimutatásban foglaltam össze.

I. kimutatás.

A kísérleti növény neve	trágyázatlan	Szuperfoszfát	Chilisalétrom	Szuperfoszfát és chilisalétrom	Szuperfoszfát, chilisalétrom és 40%-os kálisó
	m ² termézsza				
Burgonya	85:60	128:00	—	130:40	144:00
Árpa	15:12	21:00	19:20	21:40	—
Zab	12:80	24:80	—	24:12	27:44
Buza	14:40	—	17:66	—	—

A kimutatás szerint valamennyi műtrágyás parcella többet termelt, mint az ugyan

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek az „Európa“-s erte első helyen elismert kitünő szerkezetű és legolcsóbb,

a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő **„EREDETI KALMÁR-ROSTÁK“** E az évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzővel érni.

KALMÁR ZS. és TÁRSÁ Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

ERDELYRESZI VEZÉRKÉPVISELET SZÉKELY GAZDÁK SZÖVETKEZETE
Marosvásárhely, Székelyudvarhely és Seps szentgyörgy.

azon kísérlethez tartozó trágyázatlan parcella. Ez a körülmény azonban nem teszi indokoltá a műtrágyázás rendszeres bevezetését, mert a több termés nem mindig jövedelmező is egyuttal. Jövedelmezővé csak abban az esetben válik, ha a terméstöbblet oly nagy, hogy értéke felülmulja a trágyázás költségét.

A jelenlegi kísérleteknél a trágyázás költségét a következőképen számíthatjuk fel. 100 kg. szuperfoszfát 16% foszforsav tartalmat tételezve fel, — mint amilyen volt a kísérleteken kipróbált szuperfoszfát, — a foszforsav kilópercentjét a mostani áron 52 fillérrel számítva, s korona 32 fillérbe kerül, 100 kg. chilisalétrom 27 korona 100 kg. 40% os kálisó 13 korona 50 fillérbe kerül Medgyesre szállítva. A kat. holdankénti trágyázási költség, tehát a bérügyya és zab műtrágyázási kísérletnél

- 2. parcellán 17 korona
- 3. » 39 »
- 4. » 50 »
- Az árpa műtrágyázási kísérletnél
- 2. parcellán 17 korona
- 3. » 22 »
- 4. » 39 »

A buza felültrágyázás költsége pedig 27 korona 50 fillérbe kerül. Ezen számadatoknál a műtrágya beszerzési árán felül a kiszóratás költségét is felszámítottam.

A műtrágyázás okozta terméstöbbletnek tehát legalább oly nagynek kell lennie, hogy e költségeket megtérítse.

Lássuk a jelenlegi kísérleteknél jövedelmező volt-e a műtrágyák alkalmazása.

A kimutatás szerint a burgonya terméstöbblete a csak szuperfoszfáttal ellátott 2-ik parcellán 42.40 métermázsa volt. A burgonya értéket nyugodtan felszámíthatjuk métermázssá-ként 2 koronával, tehát az elért terméstöbblet értéke 84.80 korona volt. Ez összeget viszonyítva a trágyázás költségéhez, amely 17 korona, azt látjuk, hogy a kat. holdanként adott 200 kg. szuperfoszfátot 67.80 korona tiszta hasznót szolgáltatott a nagyon is alacsony burgonyaár mellett! A harmadik parcella, amely szuperfoszfáton kívül chilisalétromot is kapott, amelynek tehát trágyázási költsége 39 koronába került. 44.80 métermázsa burgonyával termett többet, mint a trágyázatlan parcella, az alig valamivel többet a tisztán szuperfoszfátos parcellánál, e terméstöbblet pénzértéke 89.60 korona, a tisztajövedelem pedig 50.60 korona, vagyis kevesebb, mint a szuperfoszfát okozta haszon. A teljes trágyázásban részesült 4-ik parcella terméstöbblete 58.40 métermázsa volt, ennek értéke 116.80 korona, amiből ha levonjuk a trágyázás költségét 50 koronát, tiszta haszon képen 66.80 koroua marad.

A burgonyánál tehát mind a három műtrágyás parcella a trágyázatlanhoz viszonyítva oly nagy terméstöbbletet adott, hogy a műtrágyák alkalmazása jövedelmezőnek látszik. Ha azonban a trágyázott parcellákat egymással hasonlítjuk össze, az tűnik ki, hogy a medgyesi talajon és a medgyesi viszonyok között burgonya alá legjöveldelmezőbb a szuperfoszfátot egyedül adni, mert ez szolgáltatja a legnagyobb tisztajövedelmet, azonban a legnagyobb és leg-

biztosabb termés eléréséhez a kálitrágyára is szüksége van a talajnak.

A zab műtrágyázási kísérlet jövedelem-számításánál a zab métermázsjának értékét 10 koronába veszem fel. Az egész jövedelem számítását a fentebbi alapon a II-ik számú kimutatásban áttekinthetően részletezem.

II. kimutatás.

A parcella száma	Termés több mint,			A terméeltöbblet értéke			Tisztajövedelem		
	trágyázatlanon	szuperfoszfáton	szuperfoszfát + chilisalétromos	trágyázatlanul szemben	szuperfoszfáttal szemben	szuperfoszfát + chilisalétromossal szemben	trágyázatlanul szemben	szuperfoszfátossal szemben	szuperfoszfát + chilisalétromossal szemben
	kilogramm			korona					
2.	8.20	—	—	82.20	—	—	17.63.00	—	—
3.	11.32	3.12	—	113.20	3.2	—	39.74.20	9.2	—
4.	14.64	6.44	3.32	146.4	64.40	33.20	50.96.40	31.40	22.20

A zab tehát egészen másképen viselkedett a műtrágyákkal szemben, mint a burgonya. Minden egyes parcella adott ugyan itt is oly terméstöbbletet, amely jövedelmező volt, azonban a legnagyobb tisztajövedelmet az a parcella szolgáltatta, amelyik midhdhárom tápláló anyaggal el volt látva

Az árpa műtrágyázási kísérlet az I. számú kimutatás szerint, 15 koronás árpa árat véve figyelembe, a műtrágyák alkalmazását szintén ajánlatossá teszi, míg azonban szuperfoszfátos parcella tisztajövedelme 88.20 korona volt, addig a csak chilisalétrommal ellátott parcelláé 39.20 korona, a mindkét műtrágyával megtrágyázotté pedig 55.20 korona volt. Az árpa tehát sokkal haldadatosabb a szuperfoszfát iránt, mint a chilisalétrom, vagy a chilisalétrommal egyesített foszforsav trágyázás iránt.

A buza felültrágyázási kísérlet eredménye az, hogy a kat. holdanként adott 100 kg. chilisalétrom — 20 koronás buzaarat véve föl — 45.70 korona tisztahasznót szolgáltatott.

A medgyesi műtrágyázási kísérletek ezek szerint azt mutatják, hogy a műtrágyázás alkalmazása igenis jövedelmező és rendszeres a alkalmazásuk a gazdára nézve csak hasznosítható lehet. Ha még emellett figyelembe vesszük azt, hogy a medgyesi kísérleteknek csak az első eredményeit tárgyaltuk, habár bebizonyosodott tény, hogy a foszforsav és kálitrágyák hatása legalább két évig tart, még jobban meggyőződhetünk a műtrágyák jövedelmezőségéről.

De e kísérleteknek még egy másik tanulságuk is van és pedig az, hogy a gazdának mielőtt bevezetné gazdaságába a műtrágyák rendszeres használatát, ki kell próbálnia, hogy milyen növény alá milyen műtrágyát alkalmazzon, mert hisz épen a medgyesi kísérletek bizonyítják a legjobban, hogy ugyanazon viszonyok között, a lehetőségig egyenlő talajon, az egyik növény csak a szuperfoszfátot, a másik növény pedig mind a három trágyaféleséget megkivánja a legnagyobb tisztajövedelem előállításához.

Jancsó Bela

IRODALMI SZEMLE.

A földmivelésügyi igazgatás törvényei.
Hasznos gyakorlati kézikönyv jelent meg a földmivelésügyi minisztérium kiadványai sorában Ladik Gusztáv dr. összeállításában: *A földmivelésügyi igazgatás körére vonatkozó törvények rendelkezéseinek áttekintése* címmel. A könyv ismerteti a földmivelésügyi igazgatás körébe tartozó ügyeket, ezek között részletesen szól különösen a hitelintézményekről, munkásviszonyokról, erdészetről és vízjogról. A munka második részében tárgyalja az urbéri és ezzel rokon birtokviszonyok rendezését, a kisajátítást és a kereskedelmi és vámügyeket. Végül pedig Magyarország állami mezőgazdasági intézményeit ismerteti, A munka a Pallas részvénytársaság kiadásában jelent meg: ára 1 korona.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ Terméketlen gyümölcsfák kezelése.
Nagyon gyakori eset, hogy kifejlett és egyéb ként is egész szép növései gyümölcsfák éveken át semmi termést sem hoznak. Az ilyen fa természetesen csak kárt hoz, mert nemcsak a termés és a haszon marad el, de hiába szivja el a tápanyagot is a földből a többi gyümölcsfa elől. Rendszerint két oka lehet az ilyen fák meddőségének. Oka lehet először a talaj szegénysége is. Ezt észrevehetjük a fa hiányos növekedésén és különösen a kellő rügyképződés elmaradásán. A bajon ugy segíthetünk, ha a talajt a fa töve körül jó mélyen fellazítjuk, telássuk és jó érett trágyát vegyítünk a földje közé, gyakran megöntözve, főleg száraz időben, hígított trágyalével. De ezen kívül a fát is gondozásban kell részesítenünk, levágva a gyenge, fejletlen galyakat, a fa kérgét pedig megtisztítva erre szolgáló favakaró drótkéfével. A második ok lehet az előbbi eset ellenkezője, vagyis a talaj tulnedvesége és túlkövérsége. Ez is meglátszik a fán, mert gyorsan és buján nő, sok hajtást hoz, folyton és erősen virágzik, de virágait elhullatja vagyis elrugja. Ha tulnedves a talaj, csakis a fölösleges nedvesség elvezetésével segíthetünk. De amily gyorsan segít ezen a gyümölcsész, ép oly hibát is követhet el, ha sulságosan elvonja a nedvességet fájától. A talaj kövérsége ellen márgázással vagy meszezéssel és gyakori felásózással védekezhethetünk, leghatásosabban akként is úgy, ha a fát gyűrűzzük. Segíthetünk még oly módon is, ha néhány erős gyökeret elvágunk és így a tulságos tápanyag felvételt hajszálygókér képzésére fordítjuk. A legbiztosabb azonban az a gondosság, hogy éghajlatunk és talajviszonyainknak megfelelő gyümölcsfákat ültetünk és kezdettől fogva a rendszeres termőrügyre való metszést gyakoroljuk. Végül ha bőtermő évben nem hagyjuk a fán az összes termést, hanem még idejében megritkítjuk. Igaz hogy sűrűn álló gyümölcsösök ilyenén kezelése sok munkával jár. Azonban ezzel kettős hasznót érünk el; nevezetesen láánk a következő évre is megtartják termőképességüket s a fákon hagyott gyümölcs szebb, izletesebb és értékesebb is lesz.

+ Mely trágyanemek keverhetők egymással? Nem érdektelen áttekintést szerezni

Magyarországban mindenféle talaj- és terepviszonyok között sokszorosán kipróbált

2384

MAGÁNJÁRO-MOTOR

tökéletes gyártója:

Oberupseli Motorgyár r.-t.

Bécs, VI/2., Gumpendorferstrasse 72.

Referenciákkal kívánatra készséggel szolgálunk.

azokról a trágyanemekről, amelyek minden hátrány nélkül keverhetők, miáltal többféle trágya szétszórása egyszerűsíthető, illetve tetemes munka kimérlhető meg.

1. Chilisalétromot nem szabad keverni szuperfoszfáttal.

2. Kénsavas ammoniákat. nyers és feltárt guanót, istállótrágyát, emberi ürüléket, friss vért és vérlistet Thomas-salakkal és égetett mésszel.

3. Szuperfoszfátot nem keverendő Thomas salakkal, égetett mésszel és chilisalétrommal.

4. Thomas salakot semmiféle tárgyával sem szabad keverni, kivéve nyers foszfátot, chilisalétromot és kálisókat; utóbiakat azonban 2¹/₂% tőzeggör hozzáadásával.

5. Kálisókat a csomósodás megakadályozás végett csakis 2¹/₂% tőzeggör egyidejűleg való alkalmazása mellett szabad más trágyanemekkel keverni.

Minden egyéb itt el nem sorolt keverés minden hátrány nélkül eszközölhető

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Gyümölcsvédekező állomás Nagybanján. A gyümölcsstermelő vidékeken állandó panasz tárgya az, hogy még azokban az években is amikor jobb gyümölcsstermés lenne, a megérett gyümölcs férges, hibás és pusztító betegségek nyomán fejlődésben visszamaradt. Mindezek az okok abból erednek, hogy a gyümölcsstermelő közönség a gyümölcsösök parazitái ellen nem tud védekezni. Ez a körülmény bírta arra a földművelésügyi kormányt, hogy Nagybanján, a hazai gyümölcsstermelés elsőrendű helyén, mint a gyümölcsvédekező állomást létesítsen, mely tavaly kezdte meg működését. Az állomás nagyobb mennyiségű gyümölcsöt termelt. A gyümölcsök féregmentesek voltak és semmi kívánni valót nem hagytak hátra. Az állomás külföldön kipróbált és ezen kívül egészen eredeti védekező eljárásokkal tanítja a gazdákat az okszerű gyümölcsvédelemre. A védekező kísérletek irányítását *Angyal Dezső, Jablonowski József és Schilberszky Károly* végzik.

Az állatvizsgálat szigorítása. A földművelésügyi miniszter körrendeletet intézett az ország összes törvényhatóságaihoz, a melyben felhívja őket, utasítsák az állatvásári szakértői tenndőkkel megbízott állatorvosokat, hogy a vásárra felhajtott állatokat a legszigorubbán és a legpontosabbán vizsgálják meg. Okot e rendelet kibocsátására az szolgálgtatott, hogy az utóbbi időben a vásárra felhajtott állatok vizsgálatát felületesen végezték.

Kényszerből leszurtt sertés szalonájának megvizsgálása. Felmerült esetről kifolyólag elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a belügyminiszter, hogy a kényszerből leszurtt sertés szalonájának hatósági vizsgálat alól való elvonása az 1888. VII. t. c. 151. §-ba ütköző kihágást képez.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Országos szövetkezeti kongresszus. A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége, melyet *Károlyi Sándor* gróf utolsó kezdeményezésére a nagy szövetkezetek és szövetkezeti vezérférjak egy esztendeje alakítottak csak meg, fontos és minden szövetkezetet érdeklő terv kerestülvitelére készül. Arról van szó, hogy ezen év tavaszán lehetőleg az összes szövetkezeteket összegűjti Budapesten országos szövetkezeti kongresszusra.

A szövetség, amely a Magyar Gazdaszövetséggel szoros kapcsolatban működik, a szövetkezetek erkölcsi központja s így első sorban *hivatott* arra, hogy ilyen kongresszust összehívjon. A kongresszustól már csak néhány hónap választ el. Egy időbe esik az Országos Központi Hitelszövetkezet áprilisi közgyűlésével. Így nem látszik korainak, hogy foglalkozunk vele, annál kevésbbé, miután annak tárgyalásai a szövetkezetek hozzászólásaira épülnek s magának a

szövetségnek is az a szándéka, hogy a szövetkezetek véleményét a kongresszus egyes tétéleire nézve előre kikéri, hogy az előadók aztán azok figyelembe vételével szerkesszék meg javaslatukat.

A kongresszust *Mailáth József* gróf szövetségi elnök nyitja meg. Már magában véve az, hogy az ő, — külföldi szövetkezeti mozgalom előtt is előnyösen ismert; — egyénisége áll a nagygyűlés élén, bizonyos részben biztosítékot nyújt, hogy szövetkezeti kongresszusunk sikerre fog vezetni.

A programmon szereplő mindegyik kérdés olyan, mely legelső sorban vár megoldásra.

A tavaszi országos kongresszus, mely miután hazánkban a különböző téren működő szövetkezetek közös nagygyűlést még eddig nem tartottak, *első országos szövetkezeti kongresszusunk* lesz. Nagy feladatokkal áll szemben s ha azokat egyszerre megoldani nem is fogja, az előadók, mint *Mailáth József* gróf, *Bernáth István, Mezey Gyula* stb. egyénisége biztosítékot nyújt az iránt, hogy a vezetők gondolkodását a megjelölt irányba tereli s utat tör a későbbi helyes szövetkezeti fejlődésnek.

Borkivitelünk Németországba. Az új német bortörvény intézkedései szerint Németország területére csak oly külföldi bort, mustot és szőlőcefrét szabad bevinni, a melyről előzően a német vámhivatalok közreműködésével megejett hivatalos vizsgálat megállapította, hogy az új német bortörvény értelmében bebocsátható. A német törvény e szigorú rendelkezésének enyhítésére a német kormány delegátusaival a múlt év októberében és novemberében folytatott tárgyalások folyamán az a megállapodás jött létre, hogy a magyar szent korona országainak területéről származó bor, must és szőlőcefre a német birodalomba való bevitelnél ily megvizsgálás alá nem esik, ha a bevitelre való képességét erre kijelölt valamely kémiai intézet igazolja, a mennyiben a bizonyítvány helyessége iránt a bor színe, ize stb. miatt alapos kétség nem erül föl. E megállapodás alapján a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök, a kereskedelmi és földművelésügyi miniszterek együttes rendeletet bocsájtottak ki, a mely a Németországba szánt bor, must és szőlőcefrészállítmányok kezelése tekintetében ideiglenesen intézkedik. A rendelet szerint, a mely a mai számában közöl a hivatalos lap, a megállapodásszerű vegyvizsgálati bizonyítványok kiállításával a földművelési miniszter kizárólag a budapesti Országos Kémiai Intézetet, továbbá a *kolozsvári, debreceni, kasai* és *keszthelyi* vegy-kísérleti állomást, Horvátországban a bán pedig a *zágrábi* és *kiszeváci* kémiai intézetet bizta meg. A rendelet azután a bizonyítvány kiállításának módját és eljárását szabja meg és a mintavételnél, valamint a szállítmányok lezárásánál követendő eljárást állapítja meg. Végül pedig a palackbornak a vegyvizsgálat alól való mentesítését engedi meg a rendelet, feltéve, hogy a palack pecséttel vagy kupakkal és címkével van ellátva.

A Hunyadvármegyei Gazdasági Egyesület most tartotta évi rendes közgyűlését *Pogány Béla* alispán elnöklésével. A gyűlésen a lelépő *Szentiványi Gábor* helyébe, a nagy számban megjelent tagok egyhangulag *Lázár László* földbirtokost választották meg elnöknek. A tisztviselői kar a következőkép alakult meg: alelnök *Pogány Béla* alispán; igazgató *Pietsch Lajos* vármegyei gazdasági előadó; titkár *Kenderessy Károly*; pénztárnok *Török Géza* lett. Választottak ezenkívül még egy husz tagu választmányt.

Tenyészállatvásár és gépkiállítás Budapesten. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által Budapesten február 27. és 28. napjain tartandó, a földművelésügyi miniszter és Budapest székesfőváros közönsége által adományozott díjak kiosztásával egybekötött XXVII. tenyészállatvásár és gépkiállítás előkészítő munkálatai *Jeszenszky Pál* királyi tanácsos, ügyvezető titkár állandó felügyeletével és irányításával serényen megindultak. A vásár helye Buda-

pesten a *Tattersall* istálló. A tenyészállatvásárra csakis eladó tenyészállatok vétetnek fel, tekintet nélkül arra, hogy hazai, vagy külföldi tenyészettől származnak-e. A bejelentett állatokat a rendezőbizottság február 23. án már elfogadja, az állatokat azonban legkésőbb február 25-én délig a vásár színhelyére kell szállítani, hogy a vásár megnyitása előtt szakszerűen megbírálhatók legyenek. A vásárra küldendő állatok szállítása a tenyészállatállítási kedvezményes díjszabás mellett történik. A vásár alkalmából gép- és eszköz- (esetleg műtrágya- és erőtakarmány) kiállítást is rendeznek. A gépgyárosok, gyárosok vagy képviselőik által bemutatni kívánt gépek és eszközök február 10. ig írásban jelentendők be a rendezőbizottságnak (Budapest, VIII., Köztek).

A világ selyemtermelése. A francia selyemkereskedők egyesülete a világ tavalyi selyemtermeléséről a következő adatokat közli: Összesen 24,080,000 kilogrammot termeltek; ebből Franciaország, Olaszország, Magyarország, Ausztria és Spanyolország 5,551,000 kilogrammot, a Kelet- és Középázsia 2,693,000 kilogrammot termeltek, végül Indiára 250,000 kilogramm esett. A világ termelése 1903-tól 1907-ig átlag 20,088,000 kilogramm volt. A tavalyi termés 2 millióval túlhaladta az előző évit és 3,167,000 kilogramm az 1906-iki termelést.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

FELÉLŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

HÁZAKRA

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményét.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

A LEGNAGYOBB ÁLLAMI ÉS ELSŐ DIJAKKAL KITÜNTETVE

Bogyay Gyula tájkertésze

tájkertész és kertépítő

BUDAPEST

Telefon 25-33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25-33

2278

VII., Gizella-ut 15.

(Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.
 Divatos **férfi ingek**, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők.
 Női **len és chiffon ingek**, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.
Fin és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristof

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

2 5

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

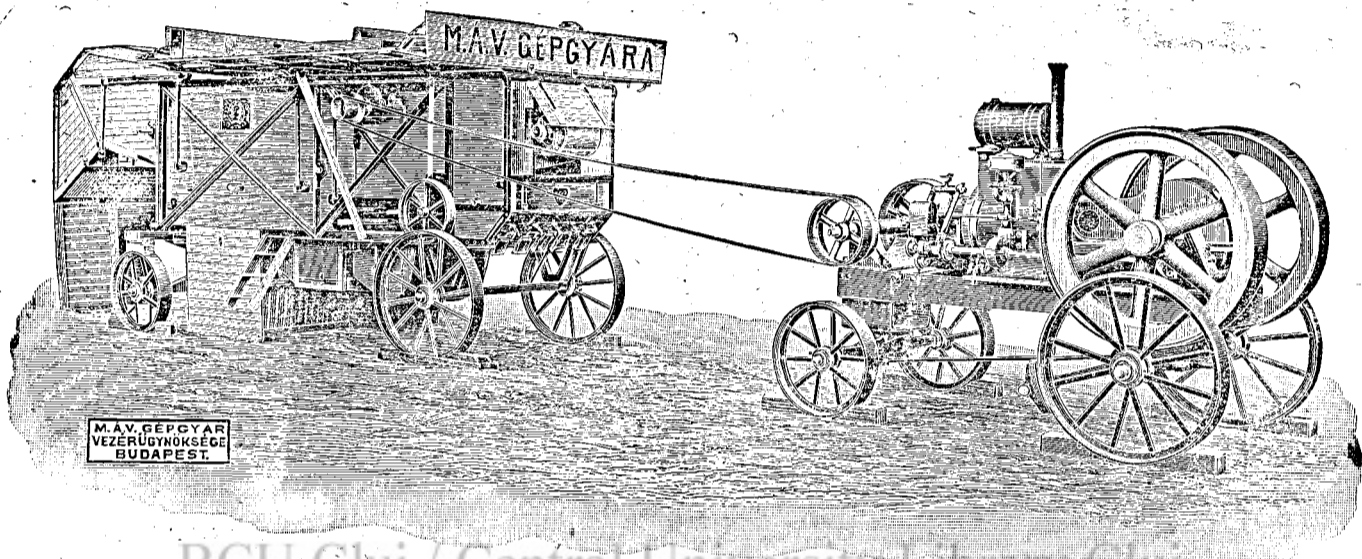
Matrac paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szak-szerűen készítve, olcsó árban található — Minden fajtájú és nagyságu szalon, ebédlő és fu-tószőnyeg, gyapjú és csipke-függönyök.

Amerikai önműködő ablak-roletták egyedüli főraktár.

Legújabb szerkezetű

BENZIN CSÉPLŐ-KÉSZLETEK

tulszárnyalnak minden más gyártmányt.

M.A.V. GÉPGYÁR
VEZÉRÜGYNÖKSÉGE
BUDAPEST

Nagy munkaképesség!

Gazdaságos üzem.

Kivánatra szívesen küldünk arjegyzéket és költségvetést.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, BUDAPEST.

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32

M. kir. szabadalm. osztálysorsjegyek főelárusító helye.

A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket

elad és vásárol

Előleget ad értékpapírokra,

folyószámlán és előre meghatározott időre

Díjmentesen bevált szelvényeket

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket,

hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt

üz- és betörésmentes páncélszekrenyeket. (Safe Deposits)

2017 Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

Kerestetik:

2—400 db egy éves racka nyöstény-bárány, megvételle.

Értekezhetni: 2400

Klein Jakob birtokosnál, Szinye, u. p. Alparét, Szolnokdobokamegye.

Gépész vagy

gépészkovácsnak azonnal belépek

uradalomba. Szaktudásom, gyakorlatom, munkabírásom, bizonyítványaim ajánlanak.

Cimem: Józsa István gépész,

Szászbanyica, u. p. Töke.

Dorgó Antal tanító ur leveleivel.

2 92

Thierry A. BALZSAM. Törvényesen védve

Csakis az apáca védőjegyű az igazi. A lélegzőszervek minden megbetegedése, köhögés vérköpés, rekedtség, hörghurut, tüdőbaj, gyomorgörcs és más gyomorajok, minden belső gyulladás ellen, továbbá étvágytalanság, rossz emésztés, székrekedés stb. ellen biztosan hat. Külsőleg, szájbetegségek, fogfájás, égett sebek, kiütés, nyílás és különösen influenza ellen stb. használ. 2 kis-csiny vagy 6 duplaüveg, vagy egy nagy csatádi tül üveg 61 korona.

Allein echter Balsam aus der Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch Sauerbrunn.

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi

CENTIFOLIA-KENŐCSE

meglepő, csalhatatlan és utólrhetően gyógyíthatású még a régi, sőt rakos sebeknél, sérüléseknél, daganatoknál, gyuladásoknál, kiütéseknél; eltávolít minden idegen anyagot, genyedet, sokszor fölőlegessé teszi a fájdalmas operációt. 2 tégely 3-60 korona.

Cím: "Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch."

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-től

10—50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, szerzék konvertálók más intézeti terheket, rendbeszedem egy-uttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapot-t, kagyors és költséget kímélő eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-től adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadéku alkalmas, a földseken is jegyzett 50 év alatt kisorsoandó

4 1/2 %-ot tisztán jövedelmező zálogleveleket. A szelvények költségmentesen az intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelmi Banknál“ kifizettetnek. 2018

A legmegbízhatóbban közvetitem: magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeiük adás-vételi ügyleteit. Telefon: 859. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Ferenc József-ut 7. A „Nagyszebeni Földhitelintézet“ kizárólagos ügynöksége

Szivattyuk és Mérlegek

Garvenswerke,
Wien, II., Handelsquai No 130.
Miniaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

2080

GAZDASÁGOK

nagy és kis itatóványa szükségleteiket könnyen és olcsón oly módon fedezhetik, ha saját cseleedségükkel készítik, ugyszintén

alagsóveket, utáterszeket, nemkülönben vízhatlan, könnyű cementtetőserepeket és betonürtömböket is.

Ezen termékek előállítására oly olcsó, hogy minden gazdaság még a környékének szükségleteit is kielégítheti, ugyszintén kis iparként üzve a gazdaságnak egy jövedelmezési forrásá válik. A gyakorlatban bevált szabadalmazott formák és gépek nem drágák. Minden berendezés olcsón állítható fel és fokozatosan bővíthető 80 sz. árjegyzék ingyen. Levelezés bármely nyelven

Dr. Gaspary & Co. Markranstädt, Leipzig mellett,

Közösség megszüntetése miatti

Birtok eladás

önkéntes árverésen.

Biharvármegye székelyhidi járásában, vasúthoz közel egy circa 500 holdas berettyómenti Biharmegyében legjobb talaju birtok, mely parcellázásra is kiválóan alkalmas, gyönyörű 8 szobás urilakkal, konyhaházakkal, istállók és egyéb épületekkel jól felszerelve, kiváló forrasu kutakkal, bíróság közbejöttével ez év február 10-én

önkéntes árverés útján

a székelyhidi járásbírósaq épületében el fog adatni.

Az erről szóló hivatalos hirdetés vonatkozó része a következő:

„A Vikol Simon örökösök-féle Csanálos község határában fekvő és a csanálosi 99. sz. betétben A. I. 1 - 11. sorsz. 40.-43., 543., 544., 560., 561/1., 561/2., 561/3., 562. hrszám alatt felvett ingatlanokra a végrehajtási árverést elrendelte s annak foganatosítására határidőül 1910. évi február hó 10. napjának d. e. 10 óráját a járásbírósaq tkvi irodájába kitzte.

Kikiáltási ár 59205 korona s az árverésre kitett ingatlanok ezen ár kétharmad részén alul el nem fognak adatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a székelyhidi kir. járásbírósaqnál mint tkvi hatóságnál és Csanálos előjáráságnál tekinthetők meg.”

Városhoz közeli
vagy jó vasúti össze-
kötötésű nagyobb

birtokot

bérbe, vagy meg-
vételre sürgősen
keresek.

Címem a kiadóban
(r. y.) alatt.

TÖRLEY PEZSGŐ

2383

Erdélyi első szőlőoltványtelep
Medgyes, Nagyküküllőmegye.
Elsőrangú beszerzési forrás.

Szállít - A legkiválóbb fásoltvá-
nyokat, valamint csoda-
szép amerikai alany-, hazai sima- és
gyökeres veszőket, a saját nagykiter-
jedésű, mintaszerűen kezelt amerikai
anyatelep és szőlőgazdaságából.

Szőlőművelési utmutatást tartalmazó
árjegyzék, magyar, német és román
nyelvben. kívánatra ingyen küldetik.

Szigoru válogatás, lelkiismeretes
- kiszolgálás, közismeretes. -

A t. közönség becses megbizását kéri:

Ambrosi Mihály,

szőlőnagybirtokos, az erdélyi sz. gazdasági egyesület
szőlészeti bizottság elnöke.

2388

Egy földmives iskolát jeles sikerrel
végzett, 30 éves nőtlen ispán

állást keres

február 1-ére,

a gazdaság összes ágában jártas,
felmondatlan állását változtatná,
nősülni óhajtana, 6 évig 1000 hol-
das gazdaságban működött.

Az erdélyi viszonyokkal szokva
van, beszél magyarul, németül és
románul.

2403

Cim: a kiadóhivatalban.

Kolozsvári

Taxarékpénztár és Hitelbank r. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.
Tartaléktőkéje 552.488 kor. Betétek könyvecskékre
és folyószámlákra 8.889,881 kor.

Irodái:

Bankosztály Mátyás király-téri 7. sz. saját
házában.

Áruraktári osztály a pályaudvar mellett Baross-
tér 3. szám.

Zálogháza Király-utca 3. sz. alatt.

Betéteket elfogad könyvecskékre vagy folyó-
számlára előnyös feltételek mellett.

Jelzálog kölcsönöket készpénzben ad ház és
földbirtokra 10-15 évig terjedő időtartamra a leg-
előnyösebb kamat és tőketörlesztési hányad mellett.
Jelzálogkölcsönöket konvertál igen előnyös feltételek

mellett és minden ilyen ügyletet a leggyorsabban
bonyolít le.

Leszámitol váltókat a legmérsékeltebb kamat
mellett. Árukra előleget ad készpénzben, ha azok áru-
raktáraiba be vannak tárolva. Áruk betárolás át, ke-
zelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett
áruraktáraiban és azokat szakszerűen kezelheti.
Zsákokat és ponyvát kölcsönöz bármely mennyi-
ségben mérsékelt díj mellett.

2004

Eladó

kiváló jó minőségű I. oszt. bor- és
csemegefajta

szőlőoltványok.

A dicsőszentmártoni szőlőoltványtelep részvénytársaságnál
peronospora és csimasz károktól (pajor) mentes kitünő jó
bor- és csemege fajtájú különböző alanyokra oltott szőlő-
oltványok kaphatók ezenként 200-260 korona vételárban.

A részvénytársaság kívánatra megrendelőinek díjmen-
tesen küldi meg 1910 évre vonatkozó árjegyzékét, mellé-
kelve szőlőültetési és kezelési utmutatását.

Levélbeli küldemények címzendők:

Dicsőszentmártoni Szőlőoltványtelep Részvénytársaság, Dicsőszent-
márton és Schöppner Sámuel nyug. m. kir. szőlészeti és borászati
felügyelő, telepigazgatónak, Dicsőszentmártonba.

2396

Eladó

Dr. gróf Teleki Domokos ur Öméltósága
Gernyeszegi uradalmában

9 db. elsőrendű

erős csontozatu és kiváló jó fejlődésű

2 évet töltött, magyar-erdélyifajta

tenyész-bika.

Érdeklődőknek felvilágosítást nyújt,

Gernyeszeg, (posta és vasut)

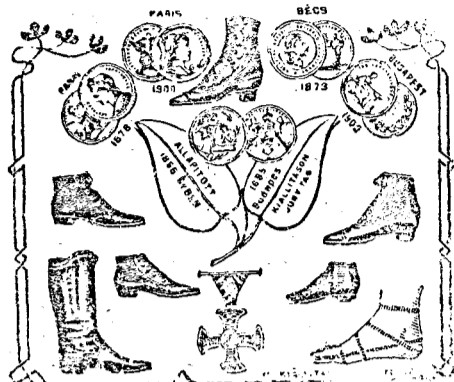
2401

Pálffy Dezső, intéző.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült
FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

2019

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy nasznait, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesítenek.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 63,

Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:
Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, Járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszálo- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecszkavágók, répvágók, kukoriczamorzsolók, darálók, őrlemalmok, egytemes acél-akék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Miadennemű

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a **Fischer-féle**

zsák és ponyvagárban Budapest, Nádor-utca 31-33 sz. szereznek be. A Fischer-féle szab impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagár az ország legjelentékenyebb uradalmainak és vizionteladójának szállítja.

Pontos, szolid kiszolgálás. Ponyvakölcsönző intézet.

Ariegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek

2260

A Hunyadmegyei

Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle gőzeke garniturájával Erdélyben tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

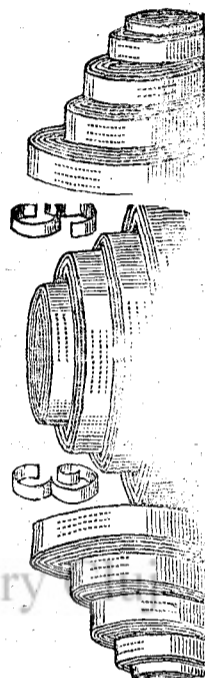
Szerződés kötés esetén szántató kívánságára jó minőségű kőszénről vállalkozó gondoskodik.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,

Budapest, IV. Molnár-utca 11.

2016

Gmeiner E. gépszijgyár Brassó.

Ajánl saját gyártmányu:

Elsőrendű szimpla és dupla színbőr gépszijat 600 mm. szélességig.

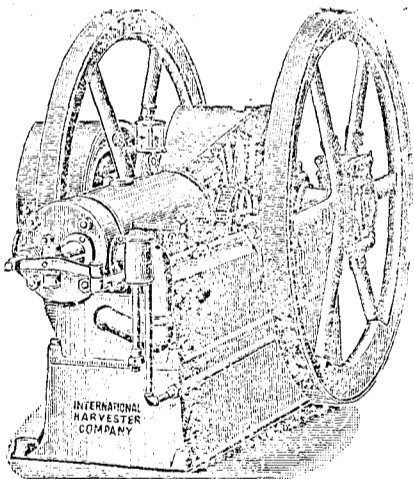
Többféle varró és kötőszijat legjobbminőségben.

Elsőrendű gépszijbőröket javításokhoz minden vastagságban.

Azonkívül szállit legjobb minőségű gép- és hengerolajokat, gőzgépek és motorok kenésére

Ajánlatok és minták megkeresésre.

275

I. H. C. Benzinmotorok

1—25 tényleges lóerővel stabil felállításra és lokomobil alakban mint takarmánykészítő, vízszivattyuzó és cséplőmotorok rohamosan terjednek, mert **üzemük a legegyszerűbb, legbiztosabb és legolcsóbb.**

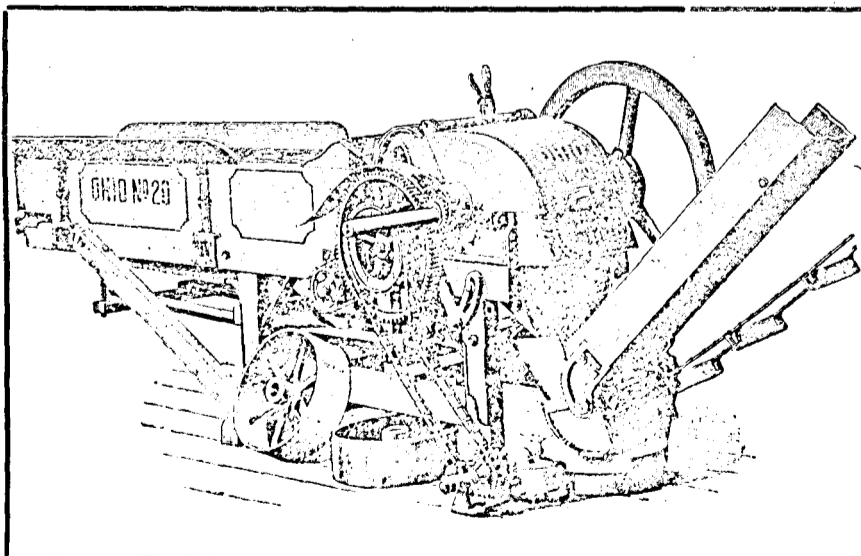
Modern takarmánykamra berendezéseket a legjutányosabb árban szállitunk és azok tervezését műszaki közlegeinkel díjmentesen végezzük.

„Ohio”

eredeti amerikai tengeriszár-tépőgépünk csak 4 tépőkéssel dolgozik és mégis jobb munkát végez, mint a 600 késes versenygép. Minden „Ohio” gépünkhöz 4 darab sima élű kést adunk, azok beszerelésével szalmát szecskezni és zöldtakarmányt aprítani lehet.

Erdély nagy gazdaságai és a segélyezett községek egyaránt „Ohio” gépünket használják.

2098

Mc GORMICK

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 12. szám.

Harvesting Machine Company Chicago U. S. A.
Magyarországi igazgatóság és főraktár